25.2.2025

Eduskunnan talousvaliokunta

VNS 7/2024 vp

Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta

Pyydettynä lausuntona Valtioneuvoston selonteosta YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuus näkee, että selonteossa annettu tilannekuva eri kestävyyden osa-alueiden osalta on oikeansuuntainen. Selonteossa kuvattu hallituksen työ Agenda2030:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanemiseksi on myös linjassa Petteri Orpon hallitusohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” tavoitteiden kanssa ja edistystä eri tavoitteiden alla onkin usein kuvattu juuri hallitusohjelmaan peilaten. Metsäteollisuus on keskeinen toimiala Suomessa ja sillä on useita yhtymäkohtia Agenda 2030:n toimeenpanoon. Alle on koottu muutamia nostoja alalle keskeisimpiin tavoitteisiin ja hallituksen toimiin liittyen. Metsäteollisuus tekee myös omaa pitkäjänteistä vastuullisuustyötä. Agenda 2030:n tavoitteisiin linkitetyt Metsäteollisuuden vapaaehtoiset vastuullisuussitoumukset ovat yksi esimerkki alan panostuksesta kestävyyden eri osa-alueisiin. Viimeisin väliraportti sitoumuksista ja niissä edistymisestä julkaistiin loppuvuodesta 2024.

Luku 1: Agenda2030 tilannekuva: Ekologinen kestävyys

Selonteossa on nostettu esille, että hiilineutraalisuustavoitteeseen päästäkseen Suomessa lisätoimia tarvitaan kaikilla sektoreilla. Metsäteollisuus korostaa, että metsien elinvoimasta ja kasvusta on huolehdittava aktiivisella ja oikea-aikaisella metsänhoidolla. Elinvoimainen ja hyvin kasvava metsä sopeutuu myös paremmin tulevaisuuden ilmastoon. Samalla turvaamme puuraaka-aineen saannin puupohjaisiin tuotteisiin, joilla voimme korvata fossiilisten raaka-aineiden käyttöä.

Metsäteollisuus haluaa tuoda esille, että eri sektorit ovat laatineet luonnon monimuotoisuuden tiekarttoja. Tiekartoissa korostuu elinvoimaisen ja monimuotoisen luonnon merkitys yhteiskunnan ja talouden toimintaedellytysten turvaajana. Puuta jalostavan teollisuuden monimuotoisuustiekartassa esitetään laaja valikoima keinoja vahvistaa metsäluonnon monimuotoisuutta osana metsien talouskäyttöä. Monimuotoisuustiekartan taustalla on mittava tutkimushanke.

Selonteossa on mainittu, että Suomen erityisen heikko kohta ekologisen kestävyyden kohdalla on kiertotalouden toiminta. Kierotaloustavoitteiden asetannassa on kuitenkin tärkeää muistaa Suomen teollisuuden ja viennin rakenne sekä suuri pinta-ala suhteessa asukaslukuun. Lisäksi Suomen pohjoinen sijainti asettaa erilaisia vaatimuksia esimerkiksi lämmöntuotannolle ja logistiikalle. Näin ollen EU-maiden vertaileminen keskenään pelkästään, esimerkiksi asukaslukuun perustuvien, kiertotalousmittarien ja -indikaattoreiden avulle ei ole aina järkevää.

Suomessa on myös positiivisia esimerkkejä kiertotalouden toiminnasta. Metsäteollisuus näyttäytyy tässä valossa hyvänä esimerkkinä. Sen lisäksi, että sen käyttämä raaka-aine on uusiutuvaa, metsäteollisuuden tehdasprosessit toimivat kiertotalouden periaatteiden

mukaisesti, kun kemikaalit ja vesi kiertävät prosesseissa. Lisäksi tuotannossa syntyvät sivuvirrat hyödynnetään jo nyt 95 prosenttisesti joko materiaalina tai uusiutuvana energiana. Myös paperin ja kartonkipakkausten kierrätysasteet ovat Suomessa ja koko Euroopan mittakaavassa erittäin korkeat. Uusiutuvan energian osuus metsäteollisuuden energiantuotannossa oli 92 % vuonna 2023.

Luku 1: Agenda2030 tilannekuva: Taloudellinen kestävyys

Metsäteollisuus jakaa hallituksen kanssa huolen Suomen julkisen talouden tilasta ja kannatamme hallituksen sitoutumista julkisen talouden tasapainottamiseen ja velkaantumisen kasvun taittamiseen. Sopeutustoimet on pyritty valitsemaan niin, että niistä olisi mahdollisimman vähän haittaa talouskasvulle. Sopeutustoimet ovat kuitenkin vain osatekijä talouden tasapainottamisessa. Talouskasvun kannalta suuria kysymyksiä ovat työllisyyskehityksen ohella myös muun muassa tuottavuuden haasteet sekä investoimisasteet ja pääomien hyödyntäminen.

Tervehdimme ilolla uutta teollisuuslähtöistä ajattelua, jossa biotalouden potentiaalin hyödyntäminen on asetettu tavoitteeksi niin Suomessa kuin Euroopan unionissa. Selonteossakin tunnistetaan biotalouden mahdollisuudet tuottaa uutta liike toimintaa, investointeja ja vientikärkiä Suomeen.

Koronakriisi ja Venäjän laiton hyökkäyssota ovat vaikuttaneet merkittävästi yritysten toimintaympäristöön, ja Suomessa tämä vaikutus on erityisen voimakas maantieteellisen sijaintimme vuoksi. Euroopan unionissa ja globaalien kumppanien kanssa on määrätietoisesti jatkettava työtä itäisten ja rajaseutujen toimintaympäristön turvaamiseksi.

Hallituksen työ Agenda2030:n ja kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanemiseksi

Tavoite 6: Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille

Metsäteollisuus näkee, että vesien ekologisen tilan parantaminen on tärkeä tavoite, mikä vaatii toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi. Maa- ja metsätalouden ravinnepäästöjä tulisi kuitenkin tarkastella yhteismitallisesti tässä yhteydessä.

Helmi-elinympäristöohjelmalla on saatu aikaan hyviä tuloksia kosteikkojen ja lintuvesien kunnostuksessa. Myös heikentyneiden suoekosysteemien ennallistamishankkeita on käynnissä. Yksityismailla tapahtuvan kunnostuksen ja suojelun on perustuttava aina vapaaehtoisuuteen. Laadukkaaseen valmistelu- ja toteutustyöhön on oltava käytettävissä oikeasuhtainen resurssi.

Tavoite 7: Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille

On erinomaista, että selonteossa painotetaan fossiilisista polttoaineista luopumista ja sähköistämisen edistämistä mm. pyrkimällä nopeuttamaan sähköverkkoinvestointien luvitusta. Valitettavasti hallitus ei ole tehnyt päätöstä teollisuuden sähköistämisen tuen jatkamisesta, vaikka se on useissa kilpailijamaissa käytössä. Lisäksi on tärkeää, että selonteossa tuodaan esille halu ylläpitää sivutuotteista tuotetun bioenergian vakaata ja ennakoitavaa toimintaympäristöä aktiivisella EU-vaikuttamisella.

Tavoite 9: Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita

Selonteko painottaa päästöjä vähentävien ja hiiltä talteen ottavien ratkaisujen kehittämistä teollisuudessa ja energiantuotannossa. On hyvä, että Suomi haluaa hyödyntää mahdollisuudet Euroopan suurimpiin kuuluvan puupohjaisen hiilidioksidin talteenoton ja jatkokäytön potentiaalin käyttöön. Olisi tärkeää, että tässä asiassa Suomi vaikuttaisi EU:ssa riittävien kannustimen luomiseksi.

Tutkimus- ja kehitystoiminnan osalta Metsäteollisuus pitää tärkeänä yritysvetoista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa (TKI) sekä yritysten ja julkisen sektorin (mm. korkeakoulut, tutkimuslaitokset) välistä TKI-yhteistyötä. Metsäteollisuus pitää selonteossa esille nostettua hallituksen laatimaa monivuotista suunnitelmaa valtion T&K-rahoituksen käytöstä ja TKI-järjestelmän kehittämisestä hyvänä ja tarpeellisena askeleena yritysten T&K-toiminnan lisäämisen ja T&K-toimijoiden välisen yhteistyön vahvistamisen kannalta. Nämä myös tukevat T&K-toiminnan vaikuttavuuden kasvattamista. Metsäteollisuus kannattaa ko. linjauksia ja niiden edistämiseksi monivuotisessa suunnitelmassa esitettyjä toimia.

Tavoite 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Metsäteollisuus näkee hyvänä, että Suomi tunnistaa selonteossa uusiutuvien ja biopohjaisten raaka-aineiden merkityksen siirryttäessä kestäviin kulutus- ja tuotantotapoihin tavoitteen 12 mukaisesti. On tärkeää, että suomen strategisessa kiertotalousohjelmassa tunnistetaan, että uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus pitää saada lasku-uralle ja näitä tulee korvata uusiutuvilla raaka-aineilla. Metsäteollisuus näkee hyvänä, että Suomi edistää kiertotaloutta myös konkreettisilla keinoilla kuten kiertotalouden green deal-sitoumuksilla, missä toimijat tekevät vapaaehtoisia ja omaan toimintaan parhaiten sopivia sitoumuksia. Joustavilla vapaaehtoisilla toimilla voidaan usein edistää kiertotaloutta paremmin kuin jäykällä lainsäädännöllä, mikä ei aina taivu eri toimijoiden tilanteeseen ja tarpeisiin.

Niin ikään metsäteollisuus näkee hyvänä, että hallitus haluaa lisätä kierrätysmateriaalien käyttöä markkinaehtoisesti jätelainsäädäntöä muuttamalla. Selonteon sanoin uusiutuvilla, biopohjaisilla ja kierrätetyillä materiaaleilla korvataan fossiilitalouden ratkaisuja, vähennetään syntyvän jätteen määrää sekä uusiutumattomien raaka-aineiden käyttöä, vahvistetaan kotimaisia arvoketjuja sekä tuotteiden jalostusastetta ja luodaan kasvumahdollisuuksia Suomeen. Tässä yhteydessä metsäteollisuus muistuttaa, että pakollisen kierrätysraaka-aineen käyttövelvoitteet eivät kuitenkaan sovi kategorisesti kaikille materiaaleille ja kaikille maille. Esimerkiksi kuitupohjaisille tuotteille kuten paperille ja kartongille kierrätetyn sisällön pakolliset velvoitteet eivät Suomessa edistäisi kiertotaloutta, vaan päinvastoin. Suomen kierrätysmarkkinan ollessa pieni ja tuotannon suuri, tarkoittaisivat pakolliset velvoitteet kierrätysraaka-aineen käytölle sitä, että Suomeen jouduttaisiin tuomaan valtavia määriä kierrätyspaperia ja -kartonkia (jätettä) matalankin pakollisen käyttöosuusvelvoitteen saavuttamiseksi. Koko Euroopan tasolla tarkastellessa, paperi- ja kartonkiteollisuus perustuu laajalti kierrätyspaperiin, minkä mahdollistaa mm. Suomesta ja Ruotsista markkinoille saatetut korkealaatuiset paperi- ja kartonkituotteet. Pakollisen kierrätetyn sisällön käyttövelvoite sopii kannustimena parhaiten sellaiseen tilanteeseen, missä materiaalin kierrätysaste on alhainen.

25.2.2025

Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

Selonteon mukaan Suomi kannustaa ilmastodiplomatiallaan etenkin suurimpia päästäjiä tiukempiin päästövähennystoimiin, mikä on tärkeää, jotta saavutettaisiin sitoumuksiltaan mahdollisimman tasapuolinen ilmastosopimus. Selonteossa mainitaan myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja metsien elinvoimaisuuden säilyttäminen, mikä on edellytys tulevaisuuden metsänielujen luomiselle. Lisäksi selonteossa mainitaan hyvin toimialojen vähähiilisyystiekartat, jotka ovat ansaitusti herättäneet kansainvälistä kiinnostusta.

Tavoite 15: Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävää käyttöä; edistää metsien kestävää käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen

Selonteossa on nostettu esille ennallistamisasetuksen kansallisen toimeenpanon valmistelu. Keskeistä ennallistamisessa on luonnon tilan parantamisen ja taloudellisen toiminnan yhteensovittaminen. Metsien osalta monimuotoisuutta voidaan turvata tärkeitä rakennepiirteitä vahvistamalla metsätaloustoimien yhteydessä (mm. lahopuu, säästöpuut, suojavyöhykkeet, lehtipuut). Tähän puuta jalostavan teollisuuden monimuotoisuustiekartta tarjoaa oivan työkalupakin. Puu on uusiutuva raaka-aine ja sillä korvataan fossiilisia materiaaleja. Puun saatavuus on metsäteollisuudelle tärkeää, sillä 95 % puuraaka-aineesta saadaan kotimaasta.

Lajisuojelun näkökulmasta tiedon luotettavuus ja saatavuus on ensiarvoisen tärkeää käytännön operatiivisen työn kannalta. Tiedon saatavuuteen ja käytettävyyteen tulee jatkossa panostaa, jotta arvokkaat esiintymät pystytään huomioimaan ennakoivasti.

Tavoite 17: Tukea vahvemmin kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta

Selonteossa on tuotu esiin EU:n kauppapolitiikka keinona tukea kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista sekä Suomen tukea EU-kauppasopimusten solmimiseksi kehittyvien maiden kanssa. Lisäksi esiin nostetaan Suomen vaikuttaminen Maailman kauppajärjestö WTO:ssa.

Metsäteollisuus näkee hyvänä, että EU:n strategista kilpailukykyä parannetaan torjumalla protektionismia ja varmistamalla teollisuudelle tasapuoliset toimintaedellytykset maailmanlaajuisesti. Kauppasuhteita on avattava uusien kumppaneiden kanssa ja syvennettävä nykyisten strategisten kumppaneiden kesken. Modernien kauppasopimusten, kumppanuuksien ja liittoumien avulla edistetään biotalouden innovaatioiden ja tuotteiden tehokasta markkinoillepääsyä, mikä edistää sekä Euroopan Unionin että jäsenmaa Suomen taloutta.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja